

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

JASTRZĘBIA

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

1310r.; k. XIX w.; pocz. XX w.

9. Materiały graficzne

Mapa w skali 1:5000 w zał. nr 1.

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Góra

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°40'24", E: 16°29'23"

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwy: Jestrembau (1310), Jestrinin / Jestirsin (1321), Jestrsem (1328), Jestremba (1330), Jashrsein (1334), Jestyirsyn, Jastirsin (1375), Jasterscham (1670), Jastersamb (1687/88), Gestersheim (ok. poł. XVIII w.), Jastersheim (1791), Jästersheim (1845)

Historia: Wieś o metryce średniowiecznej (pierwsze wzmianki – 1310 r.). W dokumencie z 1321 r. Jastrzębia wymieniona została jako własność miasta Góry. Dobrem kameralnym Góry pozostała do l. 30- tych XIX w. W k. XVIII w wśród mieszkańców wsi wymieniano 2 wolnych i 12 służebnych kmieci, 3 zagrodników, 9 chałupników. Wówczas miejscowość posiadała własną szkołę ewangelicką. W l. 1831-1839 miasto sprzedało wieś. W 1845 r. w Jastrzębiej odnotowano dwa pańskie folwarki i sołectwo. W 1873 r. dobra stanowiły własność Hermanna von Oppen. W 1885 r. stały się własnością Maxa Erlicha. Od pocz. XX w. do czasów II wojny światowej były w posiadaniu Maxa Hucka.

Jastrzębia jest wsią, w typie ulicówki. W dość dużym oddaleniu po wsch. stronie wsi usytuowane są dwa zespoły dworsko – folwarczny i folwarczny. Ulokowany po pñ. stronie drogi folwark, pochodzący z przełomu XIX/XX w., zachowany jest do dziś w szczątkowej formie (z zabudowy pozostał budynek nr 3 mieszkalny i gospodarczy). Drugi ulokowany po pñd stronie drogi zespół składa się z części rezydencjonalnej tj. dworu z pocz. XVIII w., przebudowanego w pocz. XX w. otoczonego terenem kształtowanej zieleni i ulokowanej po wsch. i pñd. stronie, oddzielonej ciągami komunikacyjnymi części gospodarczej. Z historycznej zabudowy zachowały się budynki mieszkalne pracowników folwarku pochodzące z pocz. XX w. oraz stodoła. Zach. fragment folwarku zabudowany blokami mieszkalnymi z II poł. XX w. utracił wartości.

Historyczny układ zabudowy wsi tworzy rozproszona, luźno sytuowana po obu stronach drogi zabudowa mieszkalna i gospodarcza pochodząca z k. XIX, pocz. XX w. Są to skromne budynki murowane o prostych, zwartych bryłach, opartych na rzutach wydłużonych prostokątów, kryte stromymi dachami dwuspadowymi, rzadziej naczółkowymi z pokryciem z dachówki karpiówki w kolorze ceglącym matowym, o elewacjach wykończonych tynkiem rzadziej ceglanych. W zespole budowlanym miejscowości wyróżniają się budynek nr 20, założenie nr 23 - stacja transformatorowa z budynkiem mieszkalnym i obiekt gospodarczy oraz komponenty krajobrazu kulturowego: teren zielony pomiędzy zagrodami nr 11 i 13, na którym ulokowany jest pomnik poległych w czasie I wojny światowej, aleja wzdłuż drogi głównej.

Na pñd – zach od wsi, przy drodze do Goli Górskiej, znajduje się cmentarz pochodzący z II poł. XIX w.

Istniejące zagrożenia: rozbiórka historycznej zabudowy, przebudowa historycznych obiektów w sposób powodujący naruszenie ich tradycyjnych wartości, lokowanie nowych obiektów w obszarach i w sposób naruszający historyczną kompozycję oraz układ, w miejscach historycznie nieuzasadnionych, w szczególności na zatylach działek, budowa nowych obiektów w ahistorycznej formule, z zastosowaniem materiałów wykończeniowych i kolorystyki obcej lokalnej tradycji budowlanej.

Postulaty konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 2.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.

